

Lesarabrøv**Vit mugu smoyggja upp um armar**

Við tí endamáli at menna framleiðslu, sølu og marknaðarføring av føroyskari vøru serliga innan heimaðnaðin, at stuðla fólki, sum hevur ætlanir um at nema sær kunneika innan hetta øki, at menna nýghugsan og nýggja formgávu og tilvitningu um góðsku, byrjaði á hugafelagið Framtak at arbeiða.

5 listakonur hittust regluliga á fundum í 1991 og 2 ullaðkonur tósadu í sínum lagi. – Evnið var tað sama: at fáa góða føroyska vøru á marknaðin – fyrst og fremst heima; men hugsanin um útflyting var heldur ikki fremmand. Vit tósadu um tilfeingid, id vit sepla burtur, og at nógv fólk eru, id hava hug at arbeiða handaliga; men at øllum tørvar eitt sindur av upplæring fyri at arbeiða nóg væl og effektivt. Er talan um søluvøru, skal góðskan vera í lagi, og tí mugu vit hava vrakarar og merki. Vit vóru allar samdar um, at í Føroyum er ov nógv farið fram eftir funnum – kanska í øllum arbeiði – men í hvussu so er á teimum økjum, sum vit hava kunneika um.

Ása Hátun og eg skipaðu fyri fundi á Føroya Lærarakúla í janúar 92 um ull og ullarvinnu. Lærarakúlahólin var fullsett. Aftan á hendan fundin var áhugabolkurin Framtak skipaður og fyribils arbeidsnevnd sett. Felagið

hevur enn ikki havt stovnandi aðalfund (hann verður í vár), men væl og nógv hevur verið arbeitt alt undanfarna ár. Arbeidsnevndin hevur havt nógvar fundir, og vit hava skipað fyri 2 fyrilestrum í Havn og í Dal og stóru framsýnini «Ull» á Ólavssøku í fjór. Nógv hava longu teknað seg sum stuðulslim í felagnum.

Í dag verður tósad nógv um ferðamannavinnuna.

Ferðafólk vilja legin keypa tinganest heim aftur við sær – smáar gávulitur – men eisini serkendar dygdar-litur.

Nógv ymiskt soverðið kann lættliga gerast í Føroyum, og í stóran mun úr føroyskum.

Ferðafólk vilja leggja føroyski í Føroyum. Hvi hava ikki føroyingar innrættað Atlantis-felag? Hvi fæst lítil føroysk vøra um bórð á ferðamannaskipunum? Hvi hongur ikki føroysk list um bórð á batunum? Hvi brúka fløgtur og hotelpersonal ikki føroysk klæði? – nú meini eg ikki búna. Hvi fæst ikki føroysk metur vora í handlunum, og hvi eru ikki allir almenir bygningar prýddir við føroyskum innbúgi?

Alt hetta ber væl og virðiliga til og kundi verið gjørt líka biliga ella viðhvørt biligari, um bert føroyingar fingi somu arbeidskor sum omur.

Føroyskir embætismenn kundu ferðast í góðum for-

øyskum klæðum. Teimum nýist ikki at bera Burberry ella krokodillumerki fyri at vera vælklæddir – hervið verður ikki sagt, at teir ikki eru líka vælklæddir í utlendskari dygdarvøru.

Men álvaratos... Hvi eru vit so jankaslig? Vit, sum siga at tað ber til. Hvi prógva vit tað ikki?

Ti enn hevur ikki borið til. Politakarar, fyrst og fremst, hava ikki skilt, at góð arbeidspláss verða bygd við øðrum enn berum kapitali! Eg kundi nevnt nógv dømi, men vil ikki her brúka ov nógva tíð.

So taka vit tinganest (smá suvenir) burtur, so kunnu vit spyrja: Hvat skal til?

Rávoran skal vera í flok. Skapið – foringávan – skal vera í lagi.

Men, vit mugu ikki bílla okkum inn, at eitt og sama fólk kann gera alt innan eitt stórt yrkisøki.

Eingin kann granska, skapa, virka, keypa og selja, lara bók, hald, tósa í telefon, gera handilsferðir, marknaðarlara, gera layout, prenta, falsa – gera skúla prentlutir, lara goymslu, rudda, lara lærlingur upp, etc. etc. og gera alt hetta til lítur.

Í Føroyum er alt ov nógv farið fram eftir funnum. Ti hava vit arbeitt meir og minni óprofessionelt, og tað kann hvorki góðtakast ella -kennast (ikkí accepterast).

Líka mikið hvat id arbeiðið er, krevst einhvørr upplæring. Fólk mugu sleppa at fáa ta upplæring, teimum tørvar, skulu tey gera arbeiðið til lítur og onkur málvisar okkum rætti og rangt, tá id vit hava hug til, ella av øðrum grundum gera arbeiði, vit ikki eru von við.

Arbeiðið er so ymiskt. Summi skera flak, fiska, velta ella kanska nappa – álvaratos, hetta er tað mesta og neyðgasta arbeiði, men skulu vit gera okkara egna og byggja land, so neyðast vit at arbeiða úr okkara. Hvat nyttar altíð at siga, at soleiðis gera tey í Danmark, ella aðra staðir. Vit mugu taka í egna mentan, við og umstøður og arbeiða úr tí. Sum eg fyrr havi nevnt, tørvar okkum eisini skúla, id tekur meira enn viku, og fram um alt granskning. Vit skulu sjálvandi ikki isolera okkum, men okkum nýlist ikki at hoppa 10-15 ár aftan á og herma.

Eg kann nevna nógvar «konkretar vinnuøguleikar», sum eg havi hugsad um, men fari fyrst at enda við at siga: Nú er bara at smoyggja upp um armar, og taka hendur saman at byrja av berum.

Speli, at vit skuldu søkka so djúpt

Susan í Jakupsstovu

Kunnu eins væl fara á fund nú

Eftir at flestu feløgin, sum hava sáttmála við FL, hava gjørt nýggjan sáttmála, id hevur havi við sær ein lønarburskurð upp á uml. 8 1/2%, hevur í fjølmíðlunum fyrri uml. 3 vikur síðani og so aftur í Sosialinum í síðstu viku verið sagt frá, at ávis feløg hava noktað at samráðast við Landsstýrið fyrrn 1. juni. Føroya Skipara- og Navigatørfelag (FSN) vil tí hervið koma við hesum viðmerkingum:

Um mánaðarskið nóvember/desember fingi FSN og Maskinmeistarafelagið (MF) broytingaruppskot til sáttmálarnar fyri Strandfarskipini, Vaktar- og Bjargingarskipini og Magnus Heinson. Uppskottini vóru í høvudsheitum einsløgðandi um at geva frá sær vunnin rættindi út yvir ta føstu lötina. Sum í skoyti var, at Landsstýrið tilskilaði sær rætt til at koma við krøvum um lønarburskurð.

Tann 20. janúar vórðu MF og FSN kallað til fund hesum viðvíkjandi. Áðrenn tað hevði Landsstýrið havt fund við flestu av hinum feløgnum. FSN noktaði blankt at geva frá sær vunnin rættindi og segði, at Løgtingið við lóg hevði samtykt, at øll alment lön skuldu niður í lön, svarandi til eina lønarupphædd upp á tilsamans 97 milliónir krónur.

Sagt varð eisini, at um

Landsstýrið og Løgtingið kravdu, at limir FSNs skuldu niður í lön, so kundu teir gera tað við lög nú líka væl sum at bíða til í juni mánað, tí hetta vóru ikki friar samráðingar kortini. Er tað ólógligt at fara í Løgtingið við einum lønarburskurði nú, so verður tað líka so ólógligt í juni mánað, sjálvt um eitt møgult semingsuppskot skuldi gerast til lög.

Min meting er, at annaðhvørt tað er eitt semingsuppskot, id verður gjørt til lög, ella Løgtingið við lög setir sáttmálalønirnar niður, so er lógabrotið líka stórt. Ti kemur eitt semingsuppskot, sum kongur FSN á mæti, so kann FSN ikki fara í Løgtingið við tí og fáa tað sett í gildi við lög. Men um eitt semingsuppskot, id er eftir Landsstýrisins ynski, kemur á bórðið, kann Landsstýrið fara í Løgtingið við tí og fáa tað sett í gildi við lög.

Í FSN kunnu vit ikki hava aðra aftan enn, at um tað er eitt semingsuppskot, id verður gjørt til lög, so metir Landsstýrið tað vera lógligt, móseti, at tað er ólógligt at seta lønina niður, uttan at semingsstovnurin er syndabukkur.

Á fundinum við Landsstýrið varð sagt frá, at FSN ikki var sinnad at fara sjálvbodrnið niður í lön. Harafturat høvdu vit knappa tíð, tí vit høvdu triggjar

aðrar sáttmálar at fáa greiddar. Sagt varð eisini við lønarnevndina, at hetta var okkara stóðata, og varð hetta tað endaliga svarid, skuldi lønarnevndin fáa tað skrivligt.

Friggjadagin tann 5. februar var fundur millum lögmann og samstarvsnevndina fyri fakfeløgin. Tá varð klárt og tyðuliga sagt frá, at fundurin ikki var ein samráðingarfundur. Ætlanin var bert at hava eitt prát yvir bórðið at lýsa sjónarmiðini hvør hjá øðrum. Á tí fundinum fekk undirritaði ta fatan, at løgmaður vildi hava eina loysn beinanvegin, og at stundir ikki vóru at fara at samráðast um tær einstøku broytingarnar. Løgmaður bar upp á mál og heitti inniliga á øll feløg um at góðtaka ein lønarburskurð beinanvegin, og sáttmálin skuldi síðan leingjast til 31.12.93. Tá mátti so metast um, um neyðugt var at fáa aðrar broytingar gjordar.

Á stuttum fundi millum fakfeløgin aftaná, at løgmaður var farin, fekk undirritaði ikki ta fatan, at nakað felag vildi fara niður í lön uttan at fáa nakað afturfyrri. Tó vóru tvey smærri feløg, hvørs navn eg ikki minnst, sum segdu seg longu hava góðtikið ein lønarburskurð upp á 10%.

Dagin eftir frættest í fjølmíðlunum, at Starvsmannafelagið longu hevði gjørt lønar-

sáttmála við Landsstýrið. Sáttmálin hevði við sær ein lønarburskurð upp á 8,5%. Síðan hava feløgin eitt fyrri og annað eftir verið úti í Tinganesi og skrivað undir ein lønarburskurð upp á 8,5% um mánaðin í 11 mánaðir.

FSN hevði hóast alt væntað at fáa fundarboð úr landsstýrinum, nú broytingarkrøvini vóru fullkomiliga broytt, og samstarvsskipanin var farin í sor, um ætlanin við samstarvsskipanini var at standa saman um vunnin rættindi, og nú Landsstýrið hevði fingið tey flestu feløgin at fara niður í lön. Men so var ikki. Hinvegin hoyrdist í fjølmíðlunum, at FSN og onnur feløg noktaðu at samráðast fyrrn 1. juni mánað.

Á nevndarfundi í FSN 05.03.93 varð avgjört, at um Landsstýrið framhaldandi ætlar at tvinga okkum niður í lön, um vit ikki fara sjálvbodrni, so kunnu vit tað sama fara til fundar, um bórðini koma. Tí juni mánaði verða FSN og FL ikki líka fyrri lögini, og Landsstýrið verður vinnarin, aftan á at samanhalðið hevur svikið.

Vegna Føroya Skipara- og Navigatørfelag Ellintur M. Abrahamsen

Deyvafelag Føroya

hevur skrivstovu í Deyvahúsinum «Eiffa», Íslandsvegur 10 B, 100 Tórshavn. Telefon/Telefax 17597 og Telefax 41992. Skrivitefon tlf. 0123 og bíð um 16929 ella 41792.